

Rapportage informateurs gemeente Voorschoten

Aan

Leden van de gemeenteraad van Voorschoten

Van

Marijke Kleijweg & Ewald van Vliet

Datum

3 april 2018

Algemene informatie

Opdracht

Op 22 maart 2018 zijn Marijke Kleijweg (GroenLinks) en Ewald van Vliet (VVD) door de respectieve lijsttrekkers van GroenLinks en VVD van de gemeenteraad van Voorschoten verzocht om op korte termijn een verkenning uit te voeren onder alle gemeenteraadsfracties om z.s.m. te rapporteren over onderstaande onderzoeksvragen.

Onderzoeksvragen

Op grond van de verkiezingsuitslag is een verkenning onder de in gemeenteraad van Voorschoten gekozen partijen uitgevoerd op basis van de volgende onderzoeksvragen:

- Welke partijen zijn bereid gezamenlijk een coalitie te vormen voor de bestuursperiode 2018-2022?
- Kan deze coalitie rekenen op een werkbare meerderheid in de gemeenteraad van Voorschoten?
- Is er voldoende inhoudelijke basis om tot een raadsakkoord, of coalitieakkoord te komen in de formatiefase?

Als uitgangspunten is aan de informateurs meegegeven, dat inwoners, instellingen, verenigingen en ondernemers betrokken dienen te worden bij het formatieproces, dat het beoogde akkoord een financiële onderbouwing zal bevatten en dat op transparante wijze dient te worden gecommuniceerd over de vorderingen en de resultaten van de informatieronde.

Werkwijze

Documentatie en interviews

De beide informateurs werden tijdens het informatieproces ondersteund door raadsadviseur /plv. griffier mevrouw drs. Minke Elkerbout. Ze verstrekten beide informateurs de volgende documenten:

- Persbericht d.d. 22 maart 2018 'Onderhandelingen over collegevorming van start in Voorschoten'
- Verkiezingsprogramma VVD Voorschoten: https://voorschoten.vvd.nl/uploaded/voorschoten.vvd.nl/files/5a6f30f9bbb0f/vvd_programma_2018-2022.pdf
- Verkiezingsprogramma GroenLinks Voorschoten: https://voorschoten.groenlinks.nl/sites/groenlinks.nl/files/Publieksversie_Finale_versie_gecorrigeerd.pdf
- Verkiezingsprogramma CDA Voorschoten: http://www.cdavoorschoten.nl/assets/files/CDA_Verkiezingsprogramma2018-2022.pdf
- Verkiezingsprogramma D66 Voorschoten: <https://voorschoten.d66.nl/content/uploads/sites/216/2017/11/Verkiezingsprogramma-2018-D66-Voorschoten.pdf>
- Verkiezingsprogramma ONS Voorschoten: http://www.ons-voorschoten.nl/ons_30/attachments/article/2/2018%20ONS%20Voorschoten%20Verkiezings%20programma.pdf
- Verkiezingsprogramma SP Voorschoten: https://voorschoten.sp.nl/sites/voorschoten.sp.nl/files/attachments/verkiezingsprogramma_sp_2018.pdf
- Verkiezingsprogramma PvdA Voorschoten: <https://voorschoten.pvda.nl/wp-content/uploads/sites/263/2018/01/Verkiezingsprogramma-PvdA-2018-2020.pdf>
- Een NAW-lijst van de fractievoorzitters

Fase 1: individuele gesprekken per fractie

In samenspraak met de raadsadviseur / plv. griffier van de gemeente Voorschoten zijn individuele gesprekken tussen de informateurs en alle in de raad van Voorschoten gekozen fracties georganiseerd. Per fractie zijn twee vertegenwoordigers uitgenodigd. Op 24 maart hebben gesprekken plaatsgevonden tussen beide informateurs met de fracties van VVD, GroenLinks, CDA, D66, ONS Voorschoten, SP en PvdA aan de hand van onderstaande agenda:

1. Kennismaking
2. Basisafspraken informatieronde
3. Duiding verkiezingsuitslag
4. Mogelijke coalities
5. Aandachtspunten (in)formatieproces
6. Vervolgsafspraken

Op deze dag heeft ook een gesprek plaatsgevonden met de burgemeester van Voorschoten.

Aan het einde van deze gesprekken is alle fracties verzocht op basis van het eigen verkiezingsprogramma tien prioritaire punten voor de volgende fase aan te leveren ten behoeve van een mogelijk raads- of coalitieakkoord. Alle fracties hebben gehoor gegeven aan dit verzoek. Het overzicht dat op basis van deze inventarisatie is opgesteld, treft u als bijlage bij dit verslag. Alle fracties hebben op 30 maart ingestemd met het openbaar maken van dit document.

Fase 2: plenair gesprek met alle raadsfracties

Op basis van de inhoud van de gesprekken in de eerste fase heeft op 30 maart een uitgebreid gezamenlijk overleg plaatsgevonden tussen de informateurs en een vertegenwoordiging van de fracties van VVD, GroenLinks, CDA, D66, ONS Voorschoten, SP en PvdA aan de hand van onderstaande agenda:

1. Terugkoppeling eerste bevindingen door informateurs
 - a. Afspraak maken over hoe omgaan met transparantie, communicatie en openbaarheid.
 - b. Afspraak maken over hoe inwoners enz. worden betrokken.
2. Verkennen raadsprogramma
 - a. Programma op proces: afspraken over hoe samen te werken, bestuurscultuur. (Als voorbeeld de programma's van Leiden uit 2014.)
 - b. Programma op inhoud, gebruik makend van matrix met 10 puntenlijsten. Welke overeenkomsten en welke verschillen zijn er?
3. Verkennen welke partijen elkaar naderen
4. Vervolg

Alle gesprekken vonden plaats in het gemeentehuis van Voorschoten.

Verkiezingsuitslag

Onderstaande tabel geeft de verkiezingsuitslag van 21 maart 2018 in zetels weer ten opzichte van de uitslag van 2014.

Tabel verkiezingsuitslag gemeenteraad Voorschoten

Partij	Zetels 2014	Zetels 2018	Vergelijking zetels
VVD	4	5	+1
GroenLinks	2	4	+2
CDA	4	4	0
D66	3	3	0
ONS	4	3	-1
SP	1	1	0
PvdA	1	1	0

De bevindingen

Door de partijen zijn meerdere opties voorgedragen voor een mogelijke samenstelling van het college dat kan rekenen op voldoende steun in de gemeenteraad van Voorschoten en dat programmatisch in staat kan worden geacht overeenstemming te bereiken over een coalitieakkoord. Er zijn meerdere opties voor een mogelijke coalitiesamenstelling door de partijen voorgesteld:

Optie 1

VVD - GroenLinks - D66

Een meerderheidscollege (12 zetels) van VVD (5), die één zetel won, GroenLinks (4), die twee zetels won t.o.v. de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 en D66 (3), die in zetelaantal gelijk bleef. Uit gesprekken met de informateurs kwam naar voren dat genoemde partijen onderling vertrouwen hebben in elkaar, programmatisch bereid zijn compromissen te sluiten, die tijdens een direct aansluitende formatieronde moet leiden tot een coalitieakkoord. Daarnaast staan alle drie de partijen een nieuwe bestuurscultuur voor die noodzakelijk wordt geacht in Voorschoten. Partijen zijn de opvatting toegedaan dat deze coalitie recht doet aan de verkiezingsuitslag, omdat de twee partijen (VVD en GroenLinks) die in zetelaantal zijn gegroeid bij de recente verkiezingen, deel zullen uitmaken van deze coalitie.

Optie 2

VVD - GroenLinks - CDA

Een meerderheidscollege (13 zetels) van VVD (5), die één zetel won, GroenLinks (4), die twee zetels won t.o.v. de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 en CDA (4), die in zetelaantal gelijk bleef. Hoewel deze mogelijkheid niet werd uitgesloten en soms ook als voorkeursvariant werd genoemd, was er geen unaniem draagvlak onder alle drie de partijen om deze coalitie als eerste optie te verkennen. In het bijzonder de verschillen t.a.v. de beoogde bestuursstijl werd hierbij genoemd als aandachtspunt. Deze optie wordt wel als serieus alternatief gezien voor optie 1.

Overige genoemde opties

In de gesprekken zijn ook andere opties voor coalities aangedragen. Uit de gesprekken bleek in dit stadium evenwel onvoldoende draagvlak bij andere partijen om deze opties verder te verkennen. Daarbij werden de volgende opties genoemd:

GroenLinks - CDA - D66

Varianten waarbij ONS Voorschoten deel uitmaakt van de coalitie in combinatie met twee van de partijen: VVD, GroenLinks, CDA of D66. Vanwege het feit dat ONS Voorschoten een zetel verloren heeft bij de verkiezingen, zagen de meeste partijen dit niet als een goede vertaling van de verkiezingsuitslag.

Op basis van de gevoerde gesprekken lijkt op dit moment het meeste draagvlak voor optie 1. Alle drie betrokken partijen geven aan dit als optie te zien. Dit onder voorbehoud van het bereiken van programmatische overeenstemming tijdens de formatiebespreking. Belangrijkste argumenten die door partijen worden genoemd voor deze coalitie zijn: een vertaling van de uitslag van de verkiezingen, waarbij twee partijen die zetelwinst hebben behaald deel uitmaken van de coalitie, de bereidheid een nieuwe bestuurscultuur na te streven en in de praktijk te brengen en de inschatting dat programmatische overeenstemming kan worden bereikt.

Advies

Formatie college VVD - GroenLinks - D66

Op basis van de uitkomsten van de gesprekken met alle zeven fracties komen de informateurs tot het advies dat de vorming van een college, dat kan rekenen op de steun in de gemeenteraad van Voorschoten van VVD, GroenLinks en D66, de grootste kans van slagen heeft.

Raadsakkoord

Zowel tijdens de individuele gesprekken met de fracties, als tijdens de plenaire bijeenkomst met alle raadsfracties is gesproken over de mogelijkheid van een raadsakkoord, waarbij alle raadsfracties worden betrokken. De conclusie van deze besprekingen is, dat een raadsakkoord als wenselijk wordt gezien en dat dit akkoord zich primair zou moeten richten op de bestuurscultuur, waarbij het zowel gaat over hoe wordt samengewerkt binnen de gemeenteraad, maar ook over de bestuursstijl, waarbij meer openheid en betrokkenheid van inwoners, verenigingen, organisaties en bedrijven uit Voorschoten wordt voorgestaan. Wij adviseren op grond van het bovenstaande een raadsakkoord op te stellen, dat zich beperkt tot de bestuurscultuur en de werkwijze van de raad t.o.v. de lokale samenleving. Gezien de rol van de burgemeester als voorzitter van de gemeenteraad, adviseren wij dit proces onder haar regie te laten plaatsvinden, daarbij ondersteund door de griffie.

Coalitieakkoord

Op basis van de verkiezingsprogramma's en het gesprek met VVD, GroenLinks en D66 over programmatische overeenkomsten en verschillen, adviseren wij z.s.m. formatiebesprekingen te starten, die moeten leiden tot een coalitieakkoord op hoofdlijnen 2018-2022. De drie fractievoorzitters, ondersteund door één of meerdere fractieleden kunnen de gesprekken hierover zelfstandig laten leiden tot een inhoudelijk coalitieakkoord op hoofdlijnen. Aangezien het raadsakkoord zich al richt op de bestuursstijl, dient dit onderwerp geen deel uit te maken van het coalitieakkoord.

Inhoudelijke thema's

Uit onze analyse van de verkiezingsprogramma's en de gesprekken met alle fracties zijn drie inhoudelijke thema's naar voren gekomen die in ieder geval deel zouden moeten uitmaken van een akkoord. Het gaat hierbij om:

- Het financiële beleid van de gemeente Voorschoten in relatie tot de beperkte financiële mogelijkheden
- De regionale oriëntatie van de gemeente Voorschoten
- De bestuursstijl: open, transparant en het (meer) betrekken van inwoners, verenigingen en bedrijven bij beleidsvorming. (raadsakkoord)

Communicatie - betrekken inwoners bij inhoud akkoord

Tijdens het informatieproces is open gecommuniceerd over de voortgang van het proces. Na iedere bijeenkomst verscheen een kort persbericht over de stappen die tijdens het informatieproces waren gezet. Op 12 april 2018 vindt een openbare raadsvergadering plaats, waarbij beide informateurs verslag doen van hun bevindingen en de gemeenteraad in openbaarheid kan debatteren over het advies van de informateurs. Wij adviseren ook tijdens het formatieproces open te communiceren over de voortgang en inwoners, verenigingen en bedrijven actief uit te nodigen via e-mail of brieven hun inhoudelijke thema's voor een coalitieakkoord kenbaar te maken. Wij adviseren de formateurs vervolgens transparant aan te geven tot welke aanpassingen of aanvullingen dit heeft geleid in het uiteindelijke akkoord.

Aan een raadsakkoord gericht op de bestuurscultuur en bestuursstijl, een inhoudelijk coalitieakkoord en het betrekken van inwoners bij het inhoudelijke akkoord kan gelijktijdig gewerkt worden.

Slot

Wij danken alle fracties van de gemeenteraad van Voorschoten voor de constructieve, open en inhoudelijke opstelling tijdens de informatiesprekken. Zonder uitzondering hadden de partijen zich goed op de gesprekken voorbereid, waardoor het mogelijk was in korte tijd tot een eenduidig advies te komen. Tevens danken wij mevrouw drs. Minke Elkerbout, raadsadviseur/plv. griffier gemeente Voorschoten, voor de professionele ondersteuning van het informatieproces.